

Indstilling til lovforslag om bankopdeling i Svenske Rigsdag for femte år i træk – hvornår kommer der lovforslag om bankopdeling i Danmark?

Fra vores søsterorganisation, LaRouche-rörelsen i Sverige, har vi modtaget følgende rapport:

Stockholm, 6. oktober 2015 – For femte år i træk er en indstilling til et lovforslag, der kræver en bankopdeling, fremstillet i den Svenske Rigsdag. I år har en gruppe, bestående af medlemmer af Venstrepartiet under anførsel af deres økonomiske talskvinde Ulla Andersson, fremstillet lovforslaget. Forslaget kræver, at Rigsdagen pålægger »regeringen omgående at indlede en undersøgelse af opgaven at forberede en lov, der adskiller traditionel bankaktivitet fra såkaldt investeringsbankaktivitet«.

Begrundelsen for loven er udvidet i sammenligning med de lovforslag, de har fremstillet i de foregående år, idet den først og fremmest påpeger »statens implicitte garanti for, at man ikke vil tillade store, finansielle institutioner at gå bankerot. Dette er årsagen til, at banker er blevet 'for-store-til-at-lade-gå-ned', og udgør kernen i det strukturelle incitament for de store, finansielle institutioner, der var hovedårsagen til den finansielle krise«.

Dette lovforslag påpeger værdien af den statslige garanti, der beløber sig til 26 mia. SEK om året i perioden 1998-2014 [hvilket tegner sig for omkring en tredjedel til en fjerdedel af bankernes årlige profit]. Der refereres til de forskellige forslag om bankopdeling i U.K., USA og EU for at vise, at der

også i Sverige er behov for en undersøgelse. Med hensyn til USA nævner de også »debatten om en total bankopdeling. Total bankopdeling vil sige, at investerings- og handelsaktiviteter ikke er tilladt i det samme forretningsforetagende eller den samme forretningsgruppe, der er aktiv inden for traditionel, kommerciel bankvirksomhed.«

»De tekniske løsninger ser forskellige ud, men formålet er det samme. Tab, der opstår i investeringsbankaktiviteter, må ikke spille over i den mere traditionelle bankaktivitet og i værste tilfælde true en banks eksistens eller udsætte skatteborgerne for den risiko, at de er tvunget til at betale for aktiviteter, der ikke kan betragtes som samfundsnyttige ('Too big to fail'-problemet).« Med en antydning af risikoen peger lovforslaget på den britiske bankundersøgelses skøn, der siger, at så meget som fire til fem sjettedele af britiske bankers overskud kommer fra investeringsbankaktiviteter. »Taget i betragtning, hvor stor den svenske banksektor er sammenlignet med landets BNP, er det sandsynligt, at de svenske bankers investeringsbankaktiviteter er betydelige.« [Pr. person overgås de svenske banker kun af Schweiz] Lovforslaget siger, at bankgarantien i sin nuværende form er fuldstændig absurd, eftersom bankerne kan bruge den som statstilskud til spekulation i intern handel mellem bankerne med diverse finansielle instrumenter. Det er ikke let at forstå, hvorfor staten skulle yde tilskud til finansspekulation i den private forretningsverden. For slet ikke at tale om at gå ind og redde disse forretninger, hvis de risikerer bankerot. Udelukkende kun traditionel bankvirksomhed bør være omfattet af den implicite statsgaranti.«

Sluttelig peger lovforslaget på interessekonflikter, når bankerne både varetager investering for kunder og samtidig handler på egne vegne.

Medlemmerne af Rigsdagen, der står bag lovforslag 2015/16:370 er: Ulla Andersson, Ali Esbati, Christina Höj Larsen, Wiwi-Anne Johansson, Daniel Riazat, Daniel Sestrajcic (Alle fra

Venstrepartiet).

I tidigare år har också Miljöpartiets riksdagsmedlemmer framstillet lovforslag, men der fremstilles sædvanligvis ikke lovforslag i Rigsdagen fra et parti, der er i regering. Miljöpartiet er i regering sammen med Socialdemokraterne, og minister med ansvar for finansmarkederne, Per Bolund, fra Miljöpartiet, har i Rigsdagen været en stærk fortaler for bankopdeling, før han blev minister i 2014. Han vil være den ansvarlige minister, der skal håndtere bankopdeling i regeringen, hvis Rigsdagen foreslår en undersøgelse.

Lovforslaget kan ses her:
<http://data.riksdagen.se/fil/5DB165B6-3C25-4273-901E-D7C701F34C73>

DOKUMENTATION

Motion 2015/16:370

Bankdelningslag

- Motion 2015/16:370 (pdf, 76 kbyte, nytt fönster)

av *Ulla Andersson, Ali Esbati, Christina Höj Larsen, Wiwi-Anne Johansson, Daniel Riazat, Daniel Sestrajcic (alla V)*

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning i syfte att utarbeta ett lagförslag som separerar traditionell bankverksamhet från s.k. investmentverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I de flesta länder finns en implicit garanti från statens sida

att man inte kommer att låta stora finansiella institut att gå i konkurs. Denna försäkran är en förklaring till varför vissa bolag kunnat växa sig så stora att de blivit "too big to fail", samt utgör den bärande bjälken i en incitamentsstruktur bland de stora finansiella företagen som var en av huvudorsakerna till finanskrisen.

Implicita eller uttalade statliga garantier innebär en kraftig subvention av storbankernas upplåningskostnader. Garantierna innebär också att det inte finns någon större anledning för storbankernas kreditgivare att ta reda på bankernas finansiella situation. Finansinspektionen har försökt uppskatta värdet på den svenska implicita garantin. Deras bedömning är att den i genomsnitt har uppgått till 26 miljarder kronor per år för de fyra storbankerna under tidsperioden 1998-2014.^[1] Motsvarande studier i andra länder har kommit fram till liknande resultat.^[2]

I finanskrisens kölvatten har en rad olika utredningar tillsatts. En brittisk bankutredning visade bl.a. att när den brittiska staten gav olika former av stöd till bankerna under finanskrisen visade det sig vara svårt att separera traditionell samhällsviktig verksamhet från investmentverksamhet. Detta innebar att hela banker fick räddas, även de delar som inte ansågs samhällsviktiga, vilket blev mycket kostsamt. Bland annat mot denna bakgrund föreslog utredningen en slags separation (ringfencing) av bankernas verksamhet i dels traditionell bankverksamhet (affärsverksamhet), dels investmentverksamhet. Storbritannien har ännu inte infört bestämmelser om att banker måste separera investmentverksamhet från affärsverksamhet. Men arbetet pågår och enligt Bank of England börjar banker redan nu förbereda sig för en dylik separation, eller mer korrekt "ringfencing". Planen är att "bankseparationen" ska vara på plats den 1 januari 2019.^[3]

Även inom EU och i USA pågår arbete med strukturella bankreformer. Under januari 2014 föreslog Europeiska

kommissionen nytt regelverk för att hindra de största bankerna från att använda bankens egna kapital för riskfyllda aktiviteter (s.k. proprietary trading). Kommissionens förslag baseras mycket på Liikanenrapporten (en rapport framtagen av "High-level Expert Group on reforming the structure of the EU banking sector"). Även kommissionen förespråkar ett slags "ringfencing" av investmentverksamhet från traditionell affärsverksamhet.

I USA diskuterar man total bankseparation. Med total separation skulle inte investment/tradingverksamhet få förekomma inom samma företagsgrupp som sysslar med mer traditionell affärsverksamhet. Konkret har USA i övrigt hunnit ungefär till arbetet med utkast för preliminära regler som till stora delar förbjuder affärsbanker att ägna sig åt tradingverksamhet (spekulativ handel med bankens egna kapital) och ålägger banker restriktioner för handel med hedgefonder mm. [4]

Sammanfattningsvis pågår alltså arbete i Storbritannien, USA och inom EU med olika typer av bankdelningslagar. De tekniska lösningarna ser olika ut, men syftet är detsamma; att resultat från bankernas investmentverksamheter inte ska spilla över på resultatet för den mer traditionella affärsverksamheten, och i värsta fall hota bankens hela existens eller riskera att skattebetalarna får betala för verksamhet som inte anses samhällsnyttig (det s.k. To-Big-To-Fail- problemet).

Den ovan nämnda brittiska utredningen uppskattar att så mycket som fyra till fem sjättedelar av de brittiska bankernas sammanlagda balansomsättning härrör från det som definieras som "investmentverksamhet", vilket motsvarar 40-50 biljoner kronor. Det finns i dagsläget inga beräkningar över storlekarna på investmentdelarna i de svenska bankerna. Dessa är förmodligen lägre jämfört med vad som är fallet i Storbritannien. Men med tanke på hur stor den svenska banksektorn är i förhållande till BNP så är det troligt att även de svenska bankernas investmentverksamhet är betydande.

Ett annat skäl till att en bankdelningslag borde införas har sin grund i den ovan nämnda implicita bankgarantin. Den implicita bankgarantin innebär en kraftig subvention av storbankernas verksamhet. Garantin i sin nuvarande utformning blir helt absurd i och med att bankerna kan använda subventionen till att spekulera med egna pengar i olika finansiella instrument. Det är inte helt enkelt att förstå varför staten ska subventionera privata företags finansiella spekulation. Och sedan dessutom gå in och rädda företagen om de riskerar att gå i konkurs som ett resultat av denna spekulation. Endast bankernas traditionella verksamhet ska omfattas av den implicita garantin.

En lag om bankdelning bör också införas för att minska risken för intressekonflikter. Bankernas nuvarande affärsmodeller där de dels placerar pengar för kundernas räkning, dels handlar för egen räkning kan leda till betydande intressekonflikter. Bankerna kan dra nytta av privatpersoners insättningar, som delvis är försäkrade genom den statliga insättningsgarantin, för att ägna sig åt mycket stora och riskabla finansiella spekulationer. Detta leder till betydande intressekonflikter och bidrar till att öka instabiliteten i det finansiella systemet.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan bör regeringen skyndsamt tillsätta en utredning i syfte att utarbeta ett lagförslag som separerar traditionell bankverksamhet från s.k. investmentverksamhet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

[1] Finansinspektionen (2015), "Den implicita statliga garantin till systemviktiga banker".

[2] Sveriges Riksbank (2011), "Lämplig kapitalnivå i svenska storbanker – en samhällsekonomisk analys".

[3] RUT, Dnr 2015:1026

[4] Ibid.